

OBSERWACJE NAD ODMIANĄ BRZOSKWINI «ZŁOTY JUBILEUSZ»

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego

Odmianę brzoskwiń «Złoty Jubileusz» opisałam w Polsce po raz pierwszy w r. 1956 w «Pomologii» (3). W r. 1957 zidentyfikowano parę drzew tej odmiany na terenie ogrodów działkowych w Warszawie.

Jest to odmiana amerykańska, otrzymana w r. 1920 w Stanach Zjednoczonych AP i w Kanadzie, gdzie zajmuje jedno z czołowych miejsc w uprawie. W biuletynie,

Ryc. 1. Owocująca gałąź «Złotego Jubileusza». Fot. B. Plessner

wydawanym przez stację doświadczalną w Vineland — Ontario (maj, 1958 r., str. 29), liczbę drzew «Złotego Jubileusza» oblicza się na 323 000. «Złoty Jubileusz» przewyższył więc najbardziej dotychczas rozpowszechnioną odmianę «Elberta», której liczba okazów wynosi 314 000.

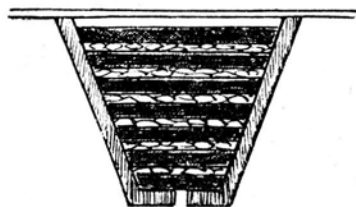
Drzewo rośnie silnie, tworząc rozłożystą koronę o mocnych pędach i gęstym ulistnieniu. Kwiaty dzwonkowate, średniej wielkości. Odmiana ta rozpoczyna i kończy wegetację normalnie. Jest ona samopylna, zaczyna owocować wczesnie, owocuje obficie i regularnie (ryc. 1). Na mrozy jest w warunkach «brzoskwinio-owych» dość wytrzymała, mniej natomiast wykazuje odporności na choroby, a zwłaszcza na kędzierzawkę (*Thaphrina deformans*). Owoce ma duże, owalne,

niesymetryczne, o bokach zwężających się ku wierzchołkowi, o przeciętnej wadze 130 gramów, niekiedy osiągających nawet 250 gramów, z dużym wgłębieniem przy czubku. Skórka średnio gruba, omszona, zwarta, łatwo daje się ściągnąć. Podstawowe zabarwienie złotożółte, z efektownym jaskrawym rumieńcem od strony słonecznej. Miąższ żółtopomarańczowy, średnio zwarty, delikatnie włóknisty, soczysty, słodkavo-kwaskowaty. Pestka dość duża, owalna, jasna, o wyraźnych wyżłobieniach, z typu pestek «Elberta», dobrze oddziela się od miąższu (ryc. 2). W naszych warunkach owoce zaczynają dojrzewać w połowie sierpnia, wymagają dwóch-do trzech zbiorów. Ostatni zbiór następuje zwykle po 20 sierpnia.

Biorąc pod uwagę duże wartości owoców «Złotego Jubileusza» produkowanych u nas, a przewyższających smakiem najpiękniejsze owoce importowane, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego postanowił tę odmianę bliżej zbadać, mnożąc ją bezpośrednio z pestek. Brzoskwinie, jako rośliny przeważnie samopylne, powtarzają nieraz dokładnie cechy i właściwości roślin macierzystych.

Ryc. 2. Pestka «Złotego Jubileusza»

Ryc. 3. Doniczka z zastratyfikowanymi pestkami

Pestki «Złotego Jubileusza», zebrane w sierpniu r. 1957 w ilości 57 sztuk, trzymano do listopada w średniej temperaturze pokojowej, 4 listopada zastratyfikowano je w piwnicy w temperaturze 8—10°C (ryc. 3). Doniczkę raz na tydzień podlewano. W okresie listopad—grudzień pestki przeglądano raz na miesiąc, w styczniu—lutym raz na dwa tygodnie, wreszcie w marcu—kwietniu — raz na tydzień. W tych ostatnich miesiącach stratyfikowane nasiona podlewano umiarkowanie dwa razy na tydzień.

Do maja ze stale przeglądanych nasion «Złotego Jubileusza» żadne nie wzeszło, w odróżnieniu od innych odmian kontrolnych, które skielkowały w ilości od 37 do 90%.

Odmiany	Czas stratyfikacji	Ilość pestek zastratyfikowanych	Data kielkowania	Ilość pestek skielkowanych	%
Złoty Jubileusz	4. XI	57	—	—	—
Jerzykowska	4. XI	120	20. II—2. V	96	80%
Żelazny kanclerz	4. XI	110	23. II—6. IV	98	90%
Zwycięzca	4. XI	62	30. III—5. V	23	37%

Nieskiełkowane nasiona «Złotego Jubileusza» wysiano w maju na grządce. Do jesieni żadne nasienie nie wzeszło.

Próbie powtórzono w r. 1958, przyspieszając czas stratyfikacji. 105 nasion «Złotego Jubileusza» (z tego 55 sztuk otrzymanych z Kanady) zastratyfikowano 4 października, w podobnych jak w r. 1957 warunkach.

Zabiegi powtórzono ściśle jak w roku poprzednim. W maju stwierdzono, że żadne nasienie nie skiełkowało. Powtórzono w maju wysiew do gruntu pestek nieskiełkowanych; do jesieni stwierdzono, że żadna roślina nie wzeszła. Na drodze korespondencji stacja doświadczalna w Vineland — Ontario poinformowała nas, że mnożenie «Złotego Jubileusza» z siewu nie udaje się. Postanowiono jednak nie ustępować.

W sierpniu r. 1959 uzyskano 52 pestki «Złotego Jubileusza» i zastratyfikowano je 27 sierpnia. Postępowano z nimi wzorem lat ubiegłych. Wschody rozpoczęły się 2 lutego; od tego dnia przeglądu dokonywano codziennie.

Data	Liczba skiełkowanych pestek
2. II. 60	1
5. II. 60	1
14. II. 60	1
20. II. 60	7
26. II. 60	9
5. III. 60	1

Rośliny skiełkowane umieszczono na przeciąg dwóch tygodni w szklarni w temperaturze 22—25°C, następnie przeniesiono je do szklarni zimnej o temperaturze 13—15°C. I tu rozpoczęła się tragedia. Rośliny dalej nie rosły. Wszystkie stanęły, jak gdyby wobec oporu nie do pokonania, oporu podobnego temu, jaki był widoczny przy wzroście brzoskwiń kolchicynowanych.

Dla sprawdzenia, czy badana odmiana nie jest poliploidem, zwróciliśmy się do Zakładu Genetyki, który stwierdził, że liczba chromozomów nie różni się od liczby chromozomów u brzoskwiń kontrolnych (w danym przypadku u siewki Jerzykowskiej) $2n = 16$.

Część siewek z zahamowanym wzrostem przepadła, resztę, to znaczy 10 siewek, umieszczono z powrotem w szklarni tropikalnej, gdzie powoli pokonywały opory we wzroście i w końcu maja mogły być wysadzone do gruntu obok innych siewek brzoskwiń. Sześć siewek «Złotego Jubileusza» wysadzono na specjalnie na ten cel wydzielonym terenie, cztery zaś w ogrodzie działkowym im. Jana Sobieskiego w Warszawie. Dnia 20 października 1960 roku pomierzono siewki, wynik tych pomiarów podajemy w tabeli:

Nr	Wysokość mierzona od ziemi	Największa szerokość
9	40 cm	20 cm
13	53 cm	62 cm
17	58 cm	60 cm
27	45 cm	40 cm
28	65 cm	60 cm
32	40 cm	35 cm
Średnia wysokość 50 cm		Średnia szerokość 46 cm

Rośliny są w dalszym ciągu pod ścisłą obserwacją; wynikami tych obserwacji będziemy się mogli podzielić za parę lat.

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego zachęca inne ogrody do podjęcia próbnych wysiewów tej interesującej odmiany, celem wyjaśnienia przyczyn zarówno trudnego kiełkowania, jak i zaburzeń we wzroście w pierwszym okresie życia siewek.

LITERATURA

1. Kuropatwińska-Kalicka M., 1957. Brzoskwinie i morele. Warszawa.
2. Sękowski B., 1960. Brzoskwinie w warunkach klimatycznych Polski. Poznań.
3. Praca zbiorowa pod redakcją Rejmana i Zaliwskiego, 1956. Pomologia. Warszawa.
4. Praca zbiorowa pod redakcją Wenjaminowa, 1953. Sorta płodowych i jagodnych kultur. Moskwa.
5. Fruit Varieties, 1958. Horticultural Experiment Station. Bulletin 430. Vineland Station Ontario.

MARIA KALICKA

PRÓBY ZASTOSOWANIA OKULIZACJI WIOSENNEJ PRZY MNOŻENIU BRZOSKWIŃ

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Warszawskiego

W praktyce ogrodniczej przy mnożeniu odmian drzew owocowych stosuje się szczepienie i okulizację. Sposoby te różnią się zarówno metodą, jak i czasem wykonywania. Szczepienie wykonuje się w okresie spoczynku zraza, a zależnie od użytej metody podkładka musi być w okresie zupełnego spoczynku (szczepienie przez stosowanie, sarnią nóżkę, klin) lub też w początku wegetacji (kożuchówka). Wyjątek stanowi szczepienie agrestu na złotej porzeczce (*Ribes aureum*), które odbywa się głównie w okresie wegetacji.

Próby mnożenia brzoskwiń przez szczepienie, robione w ówczesnym Zakładzie Sadownictwa Uniwersytetu Poznańskiego, nie dały dobrych wyników. Stopień zrastania się roślin był niewystarczający, już w pierwszym roku po wiosennym szczepieniu znaczna ilość roślin uległa wyłamaniu. Prawdopodobnie prócz tak